

๙ ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยตลาดภาคที่ 1 เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้แบ่งพื้นที่ของการสำรวจเป็น 4 เขต แล้วสุ่มตัวอย่างประชากรในพื้นที่มา 500 กว่าตัวอย่าง การสำรวจครั้งนี้ใช้นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพเป็นผู้สำรวจ

II. ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ขอบเขต

การสำรวจครั้งนี้ครอบคลุมในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งรวมถึงในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ รวม 16 ตำบล ดังนี้

เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มี 12 ตำบล

1. ตำบลศรีภูมิ	7. ตำบลช้างม่อย
2. ตำบลพระสิงห์	8. ตำบลช้างคลาน
3. ตำบลวัดเกต	9. ตำบลหายยา
4. ตำบลป่าตัน	10. ตำบลช้างเผือก (บางส่วน)
5. ตำบลสุเทพ (บางส่วน)	11. ตำบลฟ้าฮ่าม (บางส่วน)
6. ตำบลหนองป่าครั่ง (บางส่วน)	12. ตำบลท่าศาลา (บางส่วน)

นอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มี 9 ตำบล

1. ตำบลช้างเผือก (บางส่วน)	6. ตำบลหนองป่าครั่ง (บางส่วน)
2. ตำบลสุเทพ (บางส่วน)	7. ตำบลหนองหอย
3. ตำบลแม่เหียะ	8. ตำบลท่าศาลา (บางส่วน)
4. ตำบลป่าแดด	9. ตำบลสันผีเสื้อ
5. ตำบลฟ้าฮ่าม (บางส่วน)	

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการกำหนดเขตที่ทำการศึกษาทั้ง 16 ตำบลนั้นได้กำหนดให้พนักงานสัมภาษณ์ออกทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนตามแบบสอบถามที่ได้จัดสร้างขึ้น พื้นที่การสำรวจได้แบ่งออกเป็น 4 เขต หรือ zone โดยไม่เกี่ยวกับหน้าที่ควบคุมดูแลพนักงานสัมภาษณ์ และแขวงการบริหารของเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้ง 4 แขวง ซึ่งได้แก่ แขวงนครพิงค์ แขวงกาวิละ แขวงเม็งราย และแขวงศรีวิชัย แต่จะใช้จุดแบ่งที่บริเวณสี่แยกกลางเวียง ที่มีถนนสายหลักสามสาย คือ ถนนพระสิงห์ ถนนราชดำเนิน และถนนพระปกเกล้า ตัดกันเป็นเส้นทางแบ่งเขตความรับผิดชอบรวม 4 เขต ดังนี้
(ดูรายละเอียดแผนที่)

เขตที่ 1 คือ ครัวเรือนที่อยู่ในตำบลสุเทพ ตำบลหายยา ตำบลช้างคลาน ตำบลป่าแดด ตำบลแม่เหียะ และตำบลพระสิงห์ ซึ่งตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ถนนราชมรรคา ถนนนันทาราม ถนนพระปกเกล้า ถนนสาม

สามล้าน ถนนอารักษ์ ถนนบุญเรืองฤทธิ์ ถนนบำรุงบุรี ถนนช่างหล่อ ถนนวัวลาย ถนนทิพย์เนตร ถนนสุเทพ ถนนสุริวงศ์ ถนนอ้อมเมืองและถนนเชียงใหม่ - หางดง

เขตที่ 2 คือ คริวเรือนที่อยู่ในตำบลสุเทพ ตำบลช้างเผือก ตำบลป่าตัน ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลศรีภูมิ ตำบลพระสิงห์ และตำบลช้างม่อย ซึ่งตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ถนนพระปกเกล้า ถนนช้างเผือก ถนนศรีภูมิ ถนนอินทโรจร ถนนเวียงแก้ว ถนนมณีนพรัตน์ ถนนสิงหราช ถนนอารักษ์ ถนนบุญเรืองฤทธิ์ ถนนห้วยแก้ว ถนนหัสติเสรี ถนนนิมมานเหมินทร์ ถนนโชตนา ถนนอ้อมเมืองและถนนหุบเปอร์ไฮเวย์เชียงใหม่ - ลำปาง

เขตที่ 3 คือ คริวเรือนที่อยู่ในตำบลป่าแดด ตำบลหนองหอย ตำบลช้างคลาน ตำบลท่าศาลา ตำบลวัดเกต และตำบลหายยา ซึ่งตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ถนนท่าแพ ถนนพระปกเกล้า ถนนราชภาดินัย ถนนมูลเมือง ถนนคชสาร ถนนบำรุงบุรี ถนนลอยเคราะห์ ถนนกำแพงดิน ถนนช้างคลาน ถนนประชาสัมพันธ์ ถนนระแงง ถนนริมปิง ถนนศรีดอนชัย ถนนสุริวงศ์ ถนนเจริญเมือง ถนนกองทราย ถนนเจริญอุทิศ ถนนราษฎร์อุทิศ ถนนเจริญประเทศ ถนนสันนารุง ถนนอ้อมเมือง และถนนเชียงใหม่ - สันกำแพง

เขตที่ 4 คือ คริวเรือนที่อยู่ในเขตตำบลวัดเกต ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลศรีภูมิ ตำบลช้างเผือก ตำบลหนองป่าครั่ง และตำบลสันผีเสื้อ ซึ่งตั้งอยู่บนถนนพระปกเกล้า ถนนราชดำเนิน ถนนช้างเผือก ถนนสนามกีฬา ถนนราชภาดินัย ถนนราชวิถี ถนนศรีภูมิ ถนนมณีนพรัตน์ ถนนมูลเมือง ถนนชัยภูมิ ถนนเมืองสมุทร ถนนวังสิงห์คำ ถนนท่าแพวิทยานนท์ ถนนราชวงศ์ ถนนช้างม่อย ถนนเจริญราษฎร์ ถนนบำรุงราษฎร์ ถนน

แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนนั้นได้จัดทำขึ้นตามแนวคิดที่กำหนดไว้ และได้ผ่านการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) เพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่างดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของผู้บริโภคที่มาใช้จ่ายซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าในจังหวัดเชียงใหม่

3. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้มุ่งที่จะให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคหรือผู้ตอบในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าจังหวัดเชียงใหม่ โดยแยกออกเป็น 6 หมวดใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

- 3.1 การจัดอันดับห้างสรรพสินค้าที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สินค้าสะดวกซื้อ สินค้าเลือกซื้อ และสินค้าบริการเพื่อความเพลิดเพลิน
- 3.2 มุมเหตุจริงใจในการเลือกซื้อสินค้าหรือการบริการในห้างร้าน
- 3.3 พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า
- 3.4 การไปใช้บริการในห้างสรรพสินค้าในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา
- 3.5 การใช้เวลาว่างเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ
- 3.6 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ และครัวเรือน

4. ประชากรที่ทำการศึกษา

4.1 ประชากรที่ศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนผู้ที่จับจ่ายซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคตามห้างสรรพสินค้า และอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพเป็นประจำ โดยมีภูมิลำเนาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

4.2 กรอบของการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ใช้จำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ทั้งสิ้นในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล เฉพาะในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ณ เดือนสิงหาคม 2536 จำนวนทั้งสิ้น 77,295 ครัวเรือน (ในเขตเทศบาลจำนวน 53,786 ครัวเรือน จากสถิติของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครเชียงใหม่ถึงเดือนสิงหาคม 2536 และนอกเขตเทศบาลจำนวน 23,509 ครัวเรือน จากสถิติของทำการฝ่ายปกครอง อำเภอเมืองเชียงใหม่ (ปี พ.ศ. 2536) เป็นกรอบของการสุ่มตัวอย่าง

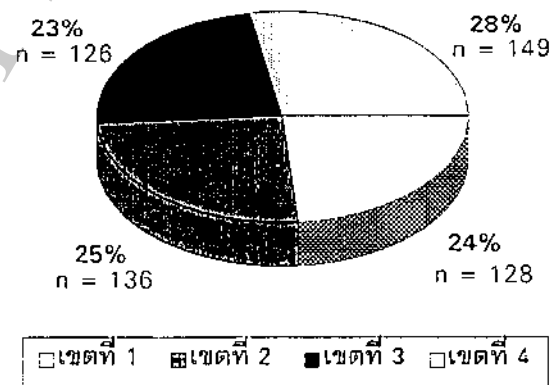
4.3 หน่วยของการสุ่มตัวอย่าง ใช้ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนเป็นหน่วยของการสุ่มตัวอย่าง โดยมีบุคคลในครัวเรือนที่จะถูกสัมภาษณ์ คือ หัวหน้าครัวเรือนที่ทราบความเป็นไปของการจับจ่ายใช้สอยภายในครอบครัว ซึ่งอาจจะเป็นพ่อบ้าน หรือ แม่บ้าน หรือสมาชิกในครัวเรือนก็ได้ ในกรณีที่หัวหน้าครัวเรือนไม่อยู่หรือไม่สามารถจะให้สัมภาษณ์ได้

4.4 ขนาดของตัวอย่าง จากการแบ่งเขตการเก็บข้อมูลออกเป็น 4 เขต เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลสนาม โดยกำหนดขนาดตัวอย่างไว้เขตละ 125 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 500 ตัวอย่าง ซึ่งการสุ่มตัวอย่างนั้นในแต่ละเขตได้มอบให้นักวิจัยที่ดูแลพยายามให้มีการกระจายครอบคลุมไปทั่วทั้งเขตของตนเอง และควบคุมจำนวนตัวอย่างที่

ครัด . โดยได้มีการสุ่มตัวอย่างให้มากกว่าที่กำหนดไว้ เพื่อคัดเลือกให้เหลือไว้แต่ตัวอย่างที่สมบูรณ์ แต่ปรากฏว่า ได้ตัวอย่างที่สมบูรณ์ถึง 539 ตัวอย่าง เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 39 ตัวอย่าง .

ฉะนั้นจึงมีแบบสอบถามที่จะนำมาประมวลและวิเคราะห์ทั้งหมด 539 ตัวอย่าง

อนึ่ง ในการจัด zoning ที่ระดมสัมภาษณ์ทั้ง 4 เขต คณะผู้วิจัยจะใช้แผนที่ของเทศบาลนครเชียงใหม่ และแผนที่ของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเกณฑ์ในการแบ่งเขต โดยยึดถือตามเส้นทางสายหลักต่าง ๆ ที่มี คราวเรือนอยู่ จากนั้นจึงเลือกสุ่มตัวอย่างเพื่อเลือกครัวเรือนที่จะสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง (ดูรายละเอียดแผนที่ ภาคผนวก)

5. นักวิจัย

ประกอบด้วยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยพายัพ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ พันธชาติ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นหัวหน้าโครงการฯ นักวิจัยอีก 7 คน ได้แก่ ดร. ลามาร์ โธเบิร์ต หัวหน้าฝ่ายวิจัย ดร.ประเวศน์ คิดอ่าน หัวหน้าฝ่ายพัฒนาและบริการ สถาบันวิจัยและพัฒนา อาจารย์เคนดริท ลอคสตัน ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์จากคณะวิทยาศาสตร์ ดร. บุญมี ทรัพย์จ่อเพชร อาจารย์เจนศิริ จันทร์ศิริ อาจารย์ฐานิต บุตรเพชรรัตน์ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา และอาจารย์กาญจนา ปองทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ นักวิจัยทั้งหมดมีหน้าที่ร่วมกันวางแผนปฏิบัติงาน ทุกระยะ ตั้งแต่การประชุม การออกแบบสอบถาม การอบรมพนักงานสัมภาษณ์ การควบคุมดูแลงานสนาม การจัดการางวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ รวมถึงการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

6. พนักงานสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกพนักงานสัมภาษณ์จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ของสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ จำนวน 25 คน ซึ่งได้ผ่านการเรียนในวิชาการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคมาแล้ว และรับการฝึกอบรมจากสถาบันวิจัยและพัฒนาในเรื่องเทคนิคการสัมภาษณ์ ความรู้ความเข้าใจในแบบสอบถาม การปฏิบัติตัวในระหว่างที่ทำการสัมภาษณ์ และการฝึกปฏิบัติในกลุ่ม รวมถึงการออกไปทำการทดสอบแบบสอบถาม ในพื้นที่ของตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองอีกด้วย

7. ระยะเวลาการวิจัย

เริ่มดำเนินการตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคม - กันยายน 2536 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

เดือนสิงหาคม - ประชุมวางแผน

- ❖ ประชุมนักวิจัยเพื่อกำหนดกรอบและแนวคิดในการวิจัย
 - ◆ วางแผนสร้างเครื่องมือในการสำรวจ
 - ◆ อบรมพนักงานสัมภาษณ์
 - ◆ ทดสอบแบบสัมภาษณ์ก่อนปฏิบัติในสนามจริง

- ♦ ทดสอบแบบสัมภาษณ์ก่อนปฏิบัติในสนามจริง
- ♦ เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ส่วนใหญ่จะทำในวันเสาร์ และ วันอาทิตย์ เนื่องจากเป็นวันหยุด ซึ่งคาดว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะมี เวลาอยู่บ้านมากที่สุด

เดือนกันยายน - ป้อนข้อมูล

- ❖ การประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
 - ♦ จัดทำตารางข้อมูลขั้นต้น
 - ♦ ปรับปรุงตารางวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น
 - ♦ วิเคราะห์และเขียนรายงาน
 - ♦ พิมพ์รายงานฉบับร่าง
 - ♦ พิมพ์รายงานฉบับสมบูรณ์

8. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับจากการสำรวจ จำนวนทั้งสิ้น 539 ตัวอย่างจะนำมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ออกมาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยพายัพ โดยก่อนที่จะเริ่มป้อนข้อมูลดิบนั้น คณะผู้วิจัยที่ควบคุมในแต่ละเขต จะทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับมาจากการสัมภาษณ์โดยละเอียด เพื่อหาข้อบกพร่อง หรือผิดพลาด ถ้าหากพบจะให้พนักงานสัมภาษณ์นำกลับไปสัมภาษณ์เพิ่มเติม หลังจากนั้นจะทำการปรับปรุงข้อมูลเพื่อให้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องอยู่ในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมทั้งจะนำไปลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ แยกตามเขต เพื่อเตรียมการบันทึกข้อมูลดังกล่าวในเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป ข้อมูลที่

ได้รับคำแนะนำประมวลผลจัดทำเป็นตาราง วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป MICROSOFT ACCESS เพื่อหาจำนวน ความถี่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ พร้อมคำอธิบายในประเด็นหัวข้อต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาวิจัย

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ❖ ทำให้ทราบถึงภาพรวมของพฤติกรรมผู้บริโภค ในการซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้าจังหวัด เชียงใหม่
- ❖ ทำทราบถึงความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคต่อสินค้า
- ❖ เพื่อทราบถึงปัญหาในด้านการตลาดของสรรพสินค้าของสินค้าได้อย่างเหมาะสม และทันต่อเหตุการณ์
- ❖ จะเป็นแนวทางให้ห้างสรรพสินค้าในการที่จะปรับปรุงการบริการให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างถูกต้อง